

ПРО ПОХОДЖЕННЯ ЗАКАРПАТСЬКИХ АНТРОПОНІМІВ (доповнення до історико-етимологічного словника прізвищ закарпатських українців П.П. Чучки)

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.
Вип. 2 (50)
УДК 81'373.231

DOI:10.24144/2663-6840/2023.2(50).62–69

Вербіч С. Про походження закарпатських антропонімів (доповнення до історико-етимологічного словника прізвищ закарпатських українців П.П. Чучки); кількість бібліографічних джерел – 50; мова українська.

Анотація. Статтю присвячено актуальній у слов'янській ономастиці проблемі етимологічної інтерпретації прізвищ, установленню їхніх твірних основ, розкриттю внутрішньої форми етимонів. Об'єкт дослідження – прізвища *Баганович*, *Булеста*, *Готра*, *Кольча*, *Корович*, *Куліжа*, які в історико-етимологічному словникові прізвищ закарпатських українців П.П. Чучки або не мають задовільного тлумачення, або ж їх пояснено без урахування відповідників на інших теренах України та в ширшому слов'янському ареалі, а також можливих фонетичних змін у їхній структурі.

Здійснено докладніший структурно-семантичний та етимологічний аналіз прізвищ *Баганович*, *Булеста*, *Готра*, *Дристович*, *Кольча*, *Корович*, *Куліжа* на базі апелювальної й онімної лексики слов'янських мов, не врахованої в словникові П.П. Чучки, встановлено етимони тих прізвищ, які не мають задовільного пояснення. Системно проаналізовано прізвища *Баганович*, *Булеста*, *Готра*, *Кольча*, *Корович*, *Куліжа*, розширено їхню ареальну характеристику. Досліджено формальну структуру антропонімів із непрозорими основами (*Булеста*, *Готра*, *Куліжа*), з'ясовано мотивацію семантики їхніх основ, встановлено етимологію.

Висновки та результати дослідження: 1) твірні основи більшості з проаналізованих прізвищ мають переконливу слов'янську етимологію; 2) патроніми *Баганович*, *Дристович* утворені від імен-прізвищ *Баган* і *Дрист*, які не мають відповідників у досліджуваному регіоні, проте представлені на інших теренах України і Славії як у складі антропонімів, так і похідних ойконімів; 3) патронім *Корович* доцільніше кваліфікувати як дериват від прізвища *Корова* + суфікс *-ич* з огляду на особливості творення прізвищ із патронімним формантом *-ич* на Закарпатті саме від антропонімів із фінально *-а*; 4) прізвище *Булеста* має точнішу етимологію за умови його аналізу як фонетично вторинної форми від *Болеста*; 5) для прізвищ *Готра* і *Кольча* можливі альтернативні етимологічні тлумачення їхніх антропонімооснов, що ґрунтуються на відповідному фактичному матеріалі; 6) внутрішню форму прізвища *Куліжа* вдається розкрити в разі його етимологізації в колі споріднених східнослов'янських антропонімів *Кулига* / *Куліга*.

Ключові слова: антропонім, внутрішня форма, етимологія, історико-етимологічний словник прізвищ, патронім, прізвище, слов'янський іменник.

Постановка проблеми. Основа ономастичних студій – різнорівневий лінгвістичний аналіз онімної лексики. Проте цьому важливому етапу передують збір і систематизація фактичного матеріалу. І вже після виконання цих підготовчих завдань можна переходити безпосередньо до опису й дослідження онімів. Відомі різні форми реалізації такої мети – стаття, спеціальне монографічне дослідження, історико-етимологічний словник. У сучасній ономастиці дедалі більшу увагу приділяють такій формі опису й аналізу власних назв, як історико-етимологічні словники, що вможливають докладну характеристику різних онімів як у межах визначеного регіону (регіонів), так і суцільної території, заселеної певним народом; установлення історичних словоформ; з'ясування етимології [Румит 2003, с. 40]. Важливо відзначити, що ономастична етимологія відрізняється від апелювальної специфікою об'єкта дослідження, оскільки власні назви тісніше, ніж загальні, пов'язані із життям суспільства, а отже, для розкриття своєї внутрішньої форми, крім власне мовних чинників, потребують залучення різнопланової позамовної інформації про конкретний денотат – особу чи географічний об'єкт [Агеева 1991, с. 137].

Особливий інтерес для дослідників-ономастів становить етимологізування власних особових назв, передусім прізвищ, адже це ті мовні знаки, які безпосередньо пов'язані з людиною, її минулим, ду-

ховною та матеріальною культурою. Прізвище, як відомо, «обов'язкове спадкове власне іменування людини, яким окрім неї в офіційних сферах називають кожного з членів родини» [Чучка 2004, с. 532]. У своєму становленні цей різновид антропонімів в українців пройшов два основні етапи: 1) ранній, для якого характерна поява таких спадкових назв у середовищі суспільної аристократії, шляхти і 2) пізніший, що знаменував виникнення прізвищ у більшості населення (XVIII–XIX ст.) [Пахомова 2012, с. 141]. Дослідники зазначають, що активне формування українських прізвищ відбувалося в XVI–XVIII ст., і саме лексика цього періоду закріпилася в їхніх антропонімоосновах [Бучко 2012, с. 166]. Цей процес мав свої регіональні особливості. Зокрема, для українців Прикарпаття і Карпатського регіону, крім прізвищ, мотивованих власними особовими іменами, були властиві прізвища, похідні від різноманітних прізвищ, які в своїх основах зберегли цікаву інформацію про предків, а також про певні риси зовнішності власників таких прізвищ, їхнього характеру, культуру, спосіб життя, смаки тощо.

Аналіз досліджень. Вітчизняна ономастична лексикографія представлена низкою історико-етимологічних словників, серед яких окремішнє місце посідають антропоніми. На жаль, їх поки що небагато. Як слушно відзначає І.В. Єфименко, «незважаючи на те, що етимологічні словники прізвищ найбільш перспективні в дослідженні ан-

тропонімів, в Україні їх майже немає» [Сфименко 2018, с. 292]. До таких, безперечно, треба віднести фундаментальну працю П.П. Чучки «Прізвища закарпатських українців: Історико-етимологічний словник» (Львів, 2005), а також два словники М.М. Габорака – «Прізвища сучасної Гуцульщини (на матеріалі Косівського району). Етимологічний словник» (Івано-Франківськ, 2017) і «Прізвища Галицької Гуцульщини. Етимологічний словник» (Івано-Франківськ, 2019).

Мета статті. Важливою лексикографічною працею, присвяченою дослідженню прізвищ українців давно заселеного регіону в межах України, є вже згадана ґрунтовна студія П.П. Чучки «Прізвища закарпатських українців: Історико-етимологічний словник», у якій розглянуто процес становлення понад 11500 прізвищ, схарактеризовано їхню морфемну будову, лексичне значення твірних основ, з'ясовано етимологію, вказано географію їхнього «побутування з точністю до села, перші фіксації прізвищевої назви в давніх документах Карпатського регіону...» [Чучка 2005, с. IV]. Попри, безумовно, докладний характер цього словника, деякі прізвища потребують детальнішої ареальної характеристики в ширшому слов'янському контексті, а також додаткового етимологічного коментаря, особливо в тих випадках, де походження того чи того прізвища не з'ясовано. З огляду на це в пропонуваному дослідженні поставлено таку мету: здійснити докладніший структурно-семантичний та етимологічний аналіз прізвищ *Баганович*, *Булеста*, *Готра*, *Дристович*, *Кольча*, *Корович*, *Куліжа* на базі апелативної й онімної лексики слов'янських мов, не врахованої в словникові П.П. Чучки, встановити етимони тих прізвищ, які не мають задовільного пояснення.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети застосовано такі методи дослідження: описовий, ареальний, порівняльно-історичний, а також прийом етимологічного аналізу.

Виклад основного матеріалу.

Баганович. У словникові П.П. Чучки зазначено, що це прізвище патронічного типу утворено від незасвідченої власної особової назви *Баган* [Чучка 2005, с. 42]. Однак антропонім *Баган* відомий в українському іменникові, зокрема, як прізвище: *Баган* [Редько 1, с. 19; Новикова, с. 49; Аркушин, с. 2]. Відзначена ця власна особова назва і в інших слов'янських мовах. Пор., наприклад, болг. ім'я *Баган* [Заимов, с. 11], пол. антропонім *Vagan* [Rymut I, с. 14]. Наведені антропоніми свідчать про те, що ім'я (прізвище) *Баган* не ізольоване в слов'янському онімному просторі. Дослідники неодностайні щодо внутрішньої форми цієї власної особової назви, тобто її етимона. Ю.К. Редько вбачав у її основі нечленний (короткий) дісприкметник від дієслова *багати* [Редько 1, с. 19]. М.М. Габорака пов'язував антропонім *Баган* із відповідними апелативами – укр. *баган* 'клуня', рос. *баган* 'жердина для встановлення кочової кибитки; вбитий у землю кіл для просушування сіна' [Габорака 2019, с. 21], припускаючи як мотиваційну, очевидно, метафоричну семантику. Болгарський мовознавець

Й. Заїмов кваліфікував ім'я *Баган* як дериват із суфіксом *-ан* від місцевої власної особової назви *Баго* [Заимов, с. 11]. На мою думку, однаково ймовірні такі версії етимологізування укр. імені (прізвища) *Баган*: 1) лексико-семантичне утворення від короткого ад'єктива *багань* < *багати*, яке в українському словникові має значення 'сильно бажати' [Грінченко 1, с. 16]. Це дієслово функціонує зі спорідненою семантикою і в інших слов'янських мовах, пор., наприклад: слвц. діал. *bahac* 'здогадуватися', пол. префіксальне *zabagać się* 'захотіти, забажати', що дало підстави укладачам Етимологічного словника слов'янських мов реконструювати праслов'янський архетип **bagati* [ЭССЯ 1, с. 127]. На підтримку цієї версії вказує утворене за тією самою словотвірною моделлю укр. прізвище *Бажан* (< *бажан* < *бажати*), яке можна вважати фонетичним варіантом до *Баган*; 2) *Баган* – фонетично вторинна форма від *Боган* з огляду на староукраїнську асимілятивну зміну *o > a* [ГУМ, с. 288] як, наприклад, у *кажан* < *кожан*, *калч* < *колч* [ЕСУМ 2, с. 340, 348]. До речі, прізвище *Боган* зафіксовано на Закарпатті. П.П. Чучка виводив його від слов'янського імені *Боган* < *Бог* [Чучка 2005, с. 74]. Прикметно, що антропонім *Бог* побутує в закарпатському іменникові з 1500 р. [Чучка 2011, с. 61]. Власна особова назва *Боган* поширена і в інших слов'ян, що засвідчують, зокрема, ст.-серб. *Богань*, 1432 р. [Морошкин, с. 14], похідне блр. *Боганов* [Бірыла, с. 57], пол. *Vogan* [Rymut I, с. 44].

Булеста. П.П. Чучка припускав словотвірно-семантичний зв'язок цього прізвища із серб. діал. *булест* 'біла пляма на голові' [Чучка 2005, с. 86]. На мою думку, прізвище *Булеста* можна тлумачити інакше – як місцеву форму з лабіалізованим *o > u* від *Болеста*. Підстави для такого припущення дають різні закарпатські лексеми, що ілюструють таке фонетичне явище, наприклад: *бுவдор* 'дурний', *буріг* 'критий тік' [Грицак 1, с. 331, 358], *буг* 'бог' [Сабадош, с. 31] < *бовдур*, *оборіг*, *бог* відповідно. Щодо антропоніма *Болеста*, то відповідні власні особові назви нерідкісні в слов'янському іменникові, наприклад: давньослов'янське *Bolesta*, 1202 р. [Морошкин, с. 21], ст.-пол. *Bolesta*, 1237 р., споріднене *Bolest*, 1400 р. [Rymut I, с. 46], відантропонічний блр. ойконім *Болесты* (*Bolesty*) на Гроденщині [SG I, с. 300] та ін. Мотивацію доонімної семантики імені-прізвища *Болеста* з'ясовуємо в колі спільнокореневих апелативів на зразок ст.-укр. *болес(т)* 'хвороба', 1453 р. [ССУМ 1, с. 110], укр. *бóлість* 'хвороба', 'біль', 'смуток', 'скорбота' [Грінченко 1, с. 84]. Лексичні паралелі зі спорідненою семантикою поширені в різних слов'янських мовах [ЭССЯ 2, с. 186]. На основі власних особових назв *Болеста* / *Bolesta*, відзначених у різних слов'янських мовах, В.П. Шульгач реконструює праантропонім **Bol'estь*, трактуючи форму *Болеста* як вторинну внаслідок вирівнювання фіналі під впливом *ā*-іменних основ [Шульгач 2018, с. 285].

Готра. У словникові «Прізвища закарпатських українців...» цей антропонім пояснено так: «правдоподібно, фонетично видозмінене прізвище *Гатра* < бойк. *гáтра* 'вістка', 'чутка» [Чучка 2005,

с. 140]. На мою думку, таке тлумачення неостаточне. Прізвище *Готра* відзначене і в інших регіонах України [Редько 1, с. 239; Габорах 2019, с. 131; Новикова, с. 216]. Дослідники етимологізують цю власну особову назву по-різному. Так, Ю.К. Редько припускав її зв'язок із румун. *hótar* 'границя, межа' [Редько 1, с. 239], а М.М. Габорах – із нім. *Götter* 'Бог' [Габорах 2019, с. 131]. За умови, що прізвище *Готра* відображає не первинну, а фонетично вторинну форму, його можна етимологізувати як утворення з *g*-протетичним від гіпотетичного **Отра* [Габорах 2022, с. 68] й аналізувати в колі лексики гнізда псл. **obter'a* з подальшим ствердінням *p'*, пор., наприклад, рос. діал. *вотра, вотря* 'полова після молотби' [ЭССЯ 30, с. 236], споріднені спільнокореневі слов'янські прізвища: слвн. *Otrin*, рос. *Отраш*, для яких В.П. Шульгач відновлює праформи **Obtŕa*, **Obtŕašŕ* відповідно [Шульгач 2015, с. 152]. Опосередковано на підтримку такої версії вказує закарпатське прізвище *Гоксич*, що похідне від імені *Гокса*, яке П.П. Чучка кваліфікував як форму з протетичним *g* від *Окса* < *Оксана* чи *Оксентій* (*Аксентій*) [Чучка 2005, с. 148]. Внутрішню форму вихідного антропоніма **Отра* могла мотивувати метафорична ознака **'м'яка, слабкодуха людина'*. Пор. у цьому контексті типологічно споріднене укр. прізвище *М'якуш* [Редько 1, с. 720].

Дристович. П.П. Чучка пояснював це прізвище як дериват із суфіксом *-ович* від незасвідченої особової назви, пов'язаної з дієсловом *дристати* [Чучка 2005, с. 210]. Словотвірна модель, за якою утворено зазначений патронім, не викликає сумнівів. Щодо твірного антропоніма *Дрист*, то він не є рідкісним, оскільки представлений у слов'янському оніміконі непоодинокими прикладами, зокрема в похідних власних особових назвах і ойконімах. Це насамперед назва с. *Дришів* (тепер с. Надрічне Тернопільського р-ну Тернопільської обл.): 1420 р. – *Drisczow*, 1909 р. – *Dryszczów* [Czarła, с. 66]. В основі цього ойконіма Д.Г. Бучко справедливо вбачав антропонім **Дриш* [Бучко 2017, с. 190], що постав із йотованого варіанта *Дрист-ј-*. Прізвисько *Дриш* функціонувало в наших предків уже в староукраїнський період, про що свідчить козацький антропонім *Дриш*, відзначений у 1649 р. [Ковальчук, с. 85]. Пор. ще відантропонімі назви нп: рос. *Дристовка* в колишній Псковській губ., *Дрищево* в колишніх Вологодській, Костромській, Новгородській губ., блр. *Дрищев* у колишній Могильовській губ. [RGN III/1, с. 95], а також антропоніми ст.-пол. *Drzysstek*, 1467 р. [SSNO I, с. 533], пол. *Dryszcz* [Rumut I, с. 153]. Як уже йшлося, мотивація доонімної семантики вказаних антропонімів прозора, її з'ясовуємо на основі лексем, похідних від дієслова *дристати* 'страждати на пронос' [Грінченко 1, с. 443; ЕСУМ 2, с. 128], що має абсолютні відповідники в різних слов'янських мовах [ЭССЯ 5, с. 116].

Кольча. Автор історико-етимологічного словника прізвищ закарпатських українців тлумачив зазначений антропонім як утворення з давнім патронімним суфіксом *-ча(м)* від імені *Коля* чи *Кола*, що з *Никола, Микола* [Чучка 2005, с. 278]. Таке по-

яснення викликає закономірне питання: чому в так званому патронімному суфіксі *-ча(м)* не зберігся кінцевий *m*? Щодо прикарпатсько-закарпатської антропонімної моделі з формантом *-ам* варто зауважити, що власні особові назви на зразок *Русинчат* (*Rusincsat*), *Тимков'ят* (*Timkovjat*), *Цапов'ят*, відзначені в Галицькому Прикарпатті й на Закарпатті, за своєю морфологічною структурою становлять форми родового відмінка множини від первинних форм *Русинчата*, *Тимков'ята*, *Цапов'ята* [Гумецька 1962¹, с. 28], що вказували на дітей (нащадків) особи на ім'я *Русинко* / *Русинець*, *Тимко*, *Цап* відповідно. Такі антропоніми, що в Карпатському регіоні поширилися із XVI ст., дослідники відносять до назв із патронімним суфіксом *-ам-* / *-ям-* у формі родового відмінка множини [Гумецька 1962², с. 165; Франко 1906, с. 194, 201–203]. Отже, якщо дотримуватися такої логіки, аналізоване прізвище *Кольча* повинно було б мати первинну форму *Кольчат* < *Кольчата*. Проте антропонім *Кольча*, за матеріалами П.П. Чучки, побутує на Закарпатті в незмінній формі з 1709 р. [Чучка 2005, с. 278]. Це ставить під сумнів його еволюцію з гіпотетичного *Кольчат* з огляду на збереження прізвищ такого типу, зафіксованих, зокрема, у Галицькому Прикарпатті, в їхній початковій, неусіченій, формі, наприклад: *Білячат* (Львівщина), *Ковальчат* (Львівщина), *Лукачат* (Львівщина і Тернопільщина) (<https://ridni.org/karta/білячат>; <https://ridni.org/karta/ковальчат>; <https://ridni.org/karta/лукачат>). На мою думку, прізвище *Кольча* треба етимологізувати інакше. З одного боку, його можна вважати дериватом із суфіксом суб'єктивної оцінки *-ча* [Толкачев 1977, с. 101] від імені *Коля* або ж формою з первісно демінутивним, а згодом патронімним суфіксом *-ча*, що виник унаслідок перерозкладу основи з приголосним *-к-* або *-ц-*, у сполученні з давнім суфіксом **-e* (< *-en(t)*) на позначення істот, що не досягли повноліття, не стали дорослими [Топоров 1972, с. 36]. Пор. у цьому контексті укр. антропоніми *Jadamczę*, *Hawrylcę*, *Danilczę*, які І.Я. Франко кваліфікував як форми, утворені від хресного імені батька *Адам*, *Гаврилко* (*Гаврило*), *Данилко* (*Данило*) відповідно [Франко 1906, с. 195–196]. Цю версію підтверджують споріднені варіантні форми *Микульча*, *Никульча* < *Микула*, *Никула* [Трійняк, с. 230–231], а також д.-р. антропонім *Кольча*, 1097 р. [Морошкин, с. 101]. З іншого боку, антропонім *Кольча* (у документі – *Kolchia* [Чучка 2005, с. 278]) можна розглядати як фонетично вторинну форму від **Колча* й етимологізувати в колі лексики гнізда псл. **kŕlč-* 'пучок', 'колода', 'корінь дерева' [ЭССЯ 12, с. 184]. У цьому разі семантику антропонімооснови **Колча* мотивувала ймовірна ознака 'кульгава людина'. Таке пояснення підтверджують споріднені прізвиська, як-от: ст.-рос. *Колча* (1659 р.) < рос. діал. *колча* 'кульгавий, кривоногий' [Веселовский, с. 151], ст.-пол. *Kolcza* / *Kolcza*, 1415 р. [SSNO III, с. 49] у зіставленні з пол. *kielcz* 'палиця, колода' [Фасмер II, с. 298]. Принагідно зазначу, що у фаховій літературі для слов'янських онімів *Колча*, *Kolcza*, *Kolč* реконструйовано праслов'янські архетипи **Kŕlčь* / **Kŕlča* <

**kьlьbь* / **kьlьca* [Казлова 2003, с. 214–215].

Корович. Це прізвище відоме на Закарпатті з 1699 р. П.П. Чучка вважав його утворенням із патронімним суфіксом *-ович* від антропоніма *Кора* [Чучка 2005, с. 287]. На мою думку, таке тлумачення словотвірної структури антропоніма *Корович* неостаточне, оскільки його можна аналізувати і як дериват із патронімним суфіксом *-ич* від прізвиська *Корова*, яке поширене в слов'янському іменнику непоодинокими прикладами. Це, зокрема, похідні ст.-укр. *Коровка*, 1467 р. [Тупиков, с. 198], укр. *Коровин* [Редько, с. 130], ст.-рос. *Корова*, XV ст. [Тупиков, с. 198], ст.-пол. *Krowa* [SSNO III, 150]. Пояснення закарпатського прізвища *Корович* як похідного від антропоніма *Корова*, оформленого суфіксом *-ич*, більш імовірно з огляду на те, що, за словами П.П. Чучки, патроніми на *-ич* у Карпатах утворювали лише від власних особових назв із фінальною *-а* [Чучка 2005, с. 586]. Важливим доповненням до характеристики прізвища *Корович* є широкий слов'янський антропонімний контекст, пор., наприклад, власні особові назви: рос. *Корович*, ст.-блр. *Коровичь*, серб. *Kravić*, пол. *Krowicz* [Шульгач 2016, с. 307]. Наведений матеріал засвідчує продуктивність дериваційної моделі ім'я (прізвисько) *Корова* (*Krowa*, *Krava*) + суфікс *-ич* (*-icz*, *-ić*) у слов'янському онімному просторі.

Куліжа. Для цього антропоніма П.П. Чучка констатував незрозумілу етимологію, покликаючись, щоправда, на польського дослідника К. Римута, який формально схожу пол. особову назву *Kuliż* виводив від іменника *kula* 'куля' або дієслів *kuleć* 'кульгати', *kulić się* 'шулитися' [Чучка 2005, с. 312]. У східнослов'янському іменникові зафіксовано фонетично споріднені антропоніми, наприклад: укр. прізвища *Куліга* [Горпинич, Бабій, с. 66; Горпинич, Тимченко, с. 148], похідне *Кулігін* [Новикова, с. 449], ст.-рос. *Куліга*, 1495 р. [Тупиков, с. 215], похідне *Кулігін*, 1630 р. [Веселовский, с. 170]. Наведені власні особові назви вможливають пояснення закарпатського прізвища *Куліжа* як похідну, йотовану, форму від *Куліга* із закономірною фонетичною зміною *-j-* > *ж*. Щодо мотивації семантики основи вихідного антропоніма *Куліга* / *Куліга* варто зазначити, що в українських поліських говорах функціонує географічний термін *куліга* 'галявина в лісі', 'похилий берег', 'мокра низовина', 'болото в лісі' [Черепанова, с. 115]. Однак семантичний зв'язок цього апелятива з відповідною особовою назвою, попри їхній формальний збіг, малоімовірний з огляду на логічну неузгодженість понять 'людина' і 'берег', 'низовина', 'галявина', 'болото'. Більше підстав для такого зв'язку дає порівняння антропонімів *Куліга* / *Куліга* з рос. діал.

лексемою *куліга* 'незграбна людина' [СРНГ 16, с. 64], яку О.П. Карпенко етимологізує в колі споріднених утворень, похідних із суфіксом *-iga* від континуантів пл. *(s)*kuliti* [Карпенко 2003, с. 117–118], що реалізували значення 'стиснутий', 'зігнутий', 'скалічений' [ЭССЯ 12, с. 97–98]. Зважаючи на викладене, закарпатське прізвище *Куліжа* кваліфікуємо як похідну форму від *Куліга*, семантику антропонімооснови якої мотивувала багатопланова ознака *'повна (огрядна) або горбата, або крива, або незграбна людина'. Стосовно реалізації в місцевому закарпатському іменникові форми *Куліга* з *i* в суфіксі *-ига*, а не із закономірним *и*, то це явище можна пояснити книжним впливом, зокрема фіксацією форми з *i* в давніших документах. На користь такого припущення свідчить формально подібне закарпатське прізвище *Балига*, яке на поч. XVII ст. відзначено в записі і як *Baliga*, і як *Balyga* [Чучка 2005, с. 46]. Етимологізація закарпатського *Куліжа* < *Куліга* у зв'язку з пол. прізвищем *Kuliga* [Rymut I, с. 488] малоімовірна, оскільки пол. антропонім пов'язують із місцевим апелятивом *kulig* 'птах' [Rymut I, с. 488; NMP V, с. 468], тоді як в укр. мові цього птаха називають *кулик* [ЕСУМ 3, с. 132–133]. Від укр. орнітонома *кулик* виводить закарпатське прізвище *Кулик* і П.П. Чучка [Чучка 2005, с. 312].

Висновки. На підставі докладного структурно-семантичного й етимологічного аналізу прізвищ *Баганович*, *Булеста*, *Готра*, *Дристович*, *Кольча*, *Корович*, *Куліжа* доходимо таких висновків:

1. Твірні основи більшості з проаналізованих прізвищ мають переконливу слов'янську етимологію.

2. Патроніми *Баганович*, *Дристович* утворені від імен-прізвиськ *Баган* і *Дрист*, які не мають відповідників у досліджуваному регіоні, проте представлені на інших теренах України і Славії як у складі антропонімів, так і похідних ойконімів.

3. Патронім *Корович* доцільніше кваліфікувати як дериват від прізвиська *Корова* + суфікс *-ич* з огляду на особливості творення прізвищ із патронімним формантом *-ич* на Закарпатті саме від антропонімів із фінальною *-а*.

4. Прізвище *Булеста* має точнішу етимологію за умови його аналізу як фонетично вторинної форми від *Болеста*.

5. Для прізвищ *Готра* і *Кольча* можливі альтернативні етимологічні тлумачення їхніх антропонімооснов, що ґрунтуються на відповідному фактичному матеріалі.

6. Внутрішню форму прізвища *Куліжа* вдається розкрити в разі його етимологізації в колі споріднених східнослов'янських антропонімів *Куліга* / *Куліга*.

Література

1. Агеева Р.А. Рец. на Сталтмане В.Э. Ономастическая лексикография. Москва: Наука, 1989. 120 с. *Вопросы языкознания*. 1991. №5. С. 136–139.
2. Аркушин Г.Л. Словник прізвищ північно-західної України та суміжних земель. Луцьк: Вежа-друк, 2013. 556 с.
3. Бірыла М.В. Беларуская антрапанімія. 2: Прозвішчы, утвораныя ад апелятывунай лексікі. Мінск: Навука і тэхніка, 1969. 505 с.

4. Бучко Д., Бучко Г. Віддієслівні деривати в антропонімії Карпат і Прикарпаття. *Вісник Прикарпатського національного університету. Філологія*. Івано-Франківськ, 2012. Вип. XXXII–XXXIII. С. 166–172.
5. Бучко Д., Котович В. Походження назв населених пунктів Тернопільщини. Дрогобич: Півсвіт, 2017. 316 с.
6. Веселовский С.Б. Ономастикон: Древнерусские имена, прозвища и фамилии. Москва: Наука, 1974. 382 с.
7. Габорак М.М. Прізвища Галицької Гуцульщини. Етимологічний словник. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. 584 с.
8. Габорак М.М. Німецькомовні елементи в прізвищах Галицької Гуцульщини. *Студії з ономастики та етимології. 2021–2022*. Відп. ред. В.П. Шульгач. Київ: [б. в.], 2022. С. 64–71.
9. Горпинич В.О., Бабій Ю.В. Прізвища Середньої Наддніпрянщини (словник). *Ономастика і апелятиви*. Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. Вип. 20. 140 с.
10. Горпинич В.О., Тимченко В.Т. Прізвища Правобережного Степу: Словник. *Ономастика і апелятиви*. Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. Вип. 22. 340 с.
11. Грицак М.А. Матеріали до Словника українських говірок Закарпатської області. За ред. П.Ю. Гриценка. Київ: КММ, 2017. Вип. 1: А–Б. 380 с.
12. Грінченко – Словар української мови. Упоряд. з дод. власн. м-лу Б.Д. Грінченко; надр. з вид. 1907 – 1909 рр. Київ: Вид-во АН УРСР, 1958. Т. 1–4.
13. Гумецька Л.Л. З приводу імені *Гостята* в Новгородській берестяній грамоті. *Друга республіканська ономастична нарада: Тези*. Київ: Наукова думка, 1962. С. 165–166.
14. Гумецька Л.Л. Ономастичний формант *-ят-* в українській мові. *Слов'янське мовознавство*. Київ: Вид-во АН УРСР, 1962. Вип. IV. С. 17–32.
15. Етимологічний словник української мови: В 7 т. За ред. О.С. Мельничука. Київ: Наукова думка, 1982–2012. Т. 1–6.
16. Єфименко І.В. Рец. на: Габорак М. Прізвища сучасної Гуцульщини (на матеріалі Косівського району). Етимологічний словник. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2017. 368 с. *Студії з ономастики та етимології. 2017–2018* / Відп. ред. В.П. Шульгач, 2018. С. 292–297.
17. Заимов Й. Български именник. София: БАН, 1988. 311 с.
18. Історія української мови. Фонетика. Відп. ред. В.В. Німчук. Київ: Наукова думка, 1979. 367 с.
19. Казлова Р.М. Славянская гидронимия. Праславянські фонд. Гомель: ГГУ, 2003. 362 с.
20. Карпенко О.П. Гідронімікон Центрального Полісся. Київ: Кий, 2003. 317 с.
21. Ковальчук – Реєстр Війська Запорозького 1649 року (алфавітний покажчик прізвищ). Упоряд. к. іст. н. В.Ф. Ковальчук. Київ: Пріоритети, 2014. 284 с.
22. Морошкин М. Славянский именослов или собрание славянских личных имен в алфавитном порядке. Санкт-Петербург: Тип. Собственной Е.И.В. Канцелярии, 1867. 321 с.
23. Новикова Ю.М. Практичний словозмінно-орфографічний словник прізвищ Центральної та Східної Донеччини. Донецьк: Вебер (Донецька філія), 2007. 996 с.
24. Пахомова С.М. Про роль держави у формуванні офіційних стандартів ідентифікації слов'ян. *Восточноукраїнський лінгвістический сборник: сб. научн. трудов*. Отв. ред. Е.С. Отин. Киев: Изд. дом Д. Бураго, 2012. Вып. 14. С. 141–153.
25. Редько Ю.К. Довідник українських прізвищ. Київ: Радянська школа, 1968. 256 с.
26. Редько Ю. Словник сучасних українських прізвищ: у 2-х т. Львів: НТШ, 2007.
27. Сабадош І. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району. Ужгород: Ліра, 2008. 478 с.
28. СРНГ – Словарь русских народных говоров. Под ред. Ф.П. Филина, Ф.П. Сороколетова, С.А. Мызникова. Москва; Ленинград; Санкт-Петербург: Наука, 1966–2021. Вып. 1–52.
29. ССУМ – Словник староукраїнської мови XIV–XVI століть. Д.Г. Гринчишин, Л.Л. Гумецька, І.М. Керницький. Київ: Наукова думка, 1977. Т. 1. 632 с.; 1978. Т. 2. 592 с.
30. Толкачев А.И. К истории словообразования форм со значением субъективной оценки (квалитативов) личных собственных имен греческого происхождения в древнерусском языке XI–XV вв. II. *Этимология*. 1975. Отв. ред. О.Н. Трубачев. Москва: Наука, 1977. С. 98–126.
31. Топоров В.Н. О происхождении нескольких русских слов (к связи с индо-иранскими источниками). *Этимология*. 1970. Отв. ред. О.Н. Трубачев. Москва: Наука, 1972. С. 21–45.
32. Трійняк І.І. Словник українських імен. Київ: Довіра, 2005. 509 с.
33. Тупиков Н.М. Словарь древне-русских личных собственных имен. С.-Петербург: Типография Н.Н. Скороходова, 1903. 857 с.
34. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка. Перев. с нем. и дополн. О.Н. Трубачева. Москва: Прогресс, 1964–1973. Т. I–IV.
35. Франко І. Причинки до української ономастики. *Науковий збірник присвячений професорові Михайлові Грушевському учениками й прихильниками з нагоди його десятилітньої наукової праці в Галичині (1894–1904)*. Львів: друкарня НТШ, 1906. С. 185–218.
36. Черепанова Е.А. Народная географическая терминология Черниговско-Сумского Полесья. Сумы: Изд-во Сумск. гос. ун-та, 1984. 274 с.

37. Чучка П.П. Прізвище. *Українська мова. Енциклопедія*. Вид. друге, випр. і доп. Ред. кол. В.М. Русанівський, О.М. Тараненко, М.П. Зяблюк та ін. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. С. 532–533.
38. Чучка П.П. Прізвища закарпатських українців: Історико-етимологічний словник. Львів: Світ, 2005. 702 с.
39. Чучка П.П. Слов'янські особові імена українців. Історико-етимологічний словник. Ужгород: Ліга, 2011. 429 с.
40. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Київ: [б. в.], 2015. Ч. II. 504 с.
41. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Київ: [б. в.], 2016. Ч. III. 472 с.
42. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. Київ: [б. в.], 2018. Ч. V. 440 с.
43. ЭССЯ – Этимологический словарь славянских языков: Праславянский лексический фонд. Под ред. О.Н. Трубачева, А.Ф. Журавлева, Ж.Ж. Варбот. Москва: Наука, 1974–2021. Вып. 1–42.
44. Czapła A. Nazwy miejscowości historycznej ziemi Lwowskiej. Lublin: Towarzystwo naukowe KUL, 2011. 328 s.
45. NMP – Nazwy miejscowe Polski: historia, pochodzenie, zmiany. Pod red. K. Rymuta, B. Czopek-Korciuch. Kraków: Wyd-wo Instytutu języka polskiego PAN, 1996–2018. T. I–XV.
46. RGN – Russisches geographisches Namenbuch. Begr. von M. Vasmer. Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1962–1981. Bd I–X.
47. Rymut K. Onomastyka prasłowiańska. Zakres i możliwości badawcze. *Kazimierz Rymut. Szkice onomastyczne i historycznojęzykowe*. Kraków: Wyd-wo Instytutu języka polskiego PAN, 2003. S. 38–46.
48. Rymut K. Nazwiska polaków. Słownik historyczno-etymologiczny. Kraków: Wyd-wo Instytutu języka polskiego PAN, 1999–2001. T. I–II.
49. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. Warszawa: Nakł. F. Sulimierskiego, W. Walewskiego, 1880–1902. T. I–XV.
50. Słownik staropolskich nazw osobowych. Pod red. W. Taszyckiego. Wrocław: Wyd-wo PAN, 1965–1985. T. I–VII.

References

1. Ageeva R.A. (1991) Rec. na Staltmane V.E. Onomasticheskaya leksikografiya. Moskva: Nauka, 1989. 120 s. [Review of Staltmane V.E. Onomastic lexicography. Moskva: Nauka, 1989. 120 p.]. *Voprosy yazykoznanija*. № 5. S. 136–139 [in Russian].
2. Arkushyn – Slovnyk pryzvyshch pivnichno-zakhidnoi Ukrainy ta sumizhnykh zemel. Uporiad. H.L. Arkushyn (2013) [Dictionary of surnames of northwestern Ukraine and neighboring lands]. Lutsk: Vezhdruk. 556 s. [in Ukrainian].
3. Biryła – Biryła M.V. (1969) *Belaruskaya antrapanimiya. 2: Prozvishchy, utvoranyya ad apeliatyŭnay leksiki* [Belarusian Antroponymy. 2: Nicknames, formed from appellative vocabulary]. Minsk: Navuka i tihnika. 505 s. [in Belarusian].
4. Buchko D., Buchko H. (2012) Viddiieslivni deryvaty v antroponimii Karpat i Prykarpattia [Verbal derivatives in the anthroponymy of the Carpathians and Precarpathians]. *Visnyk Prykarpatskoho natsionalnoho universytetu. Filolohiia*. Ivano-Frankivsk. Vyp. XXXII–XXXIII. S. 166–172 [in Ukrainian].
5. Buchko D., Kotovych V. (2017) Pokhodzhennia nazv naselennykh punktiv Ternopilshchyny [The origin of the names of settlements in the Ternopil region]. *Drohobych: Pósvit*. 316 s. [in Ukrainian].
6. Veselovskiy – Veselovskiy S.B. (1974) *Onomastikon: Drevnerusskie imena, prozvishha i familii* [Onomasticon: Old Russian names, nicknames and surnames]. Moskva: Nauka. 382 s. [in Russian].
7. Haborak M.M. (2019) *Prizvyshcha Halyskoi Hutsulshchyny. Etymolohichni slovnyk* [Surnames of the Galician Hutsul region. Etymological dictionary]. Ivano-Frankivsk: Misto NV. 584 s. [in Ukrainian].
8. Haborak M.M. (2022) Nimetskomovni elementy v pryzvyshchakh Halyskoi Hutsulshchyny [German-language elements in the surnames of the Galician Hutsul region]. *Studii z onomastyky ta etymolohii*. 2021–2022 Vidp. red. V.P. Shulhach. Kyiv: [b. v.]. S. 64–71 [in Ukrainian].
9. Horpynych, Babii – Horpynych V.O., Babii Yu.V. (2004) *Prizvyshcha Serednoi Naddnyprianshchyny (slovyk)* [Surnames of the Middle Dnipro region (dictionary)]. *Onomastyka i apeliatyvy*. Dnipropetrovsk: DNU. Vyp. 20. 140 s. [in Ukrainian].
10. Horpynych, Tymchenko – Horpynych V.O., Tymchenko V.T. (2005) *Prizvyshcha Pravoberezhnoho Stepu: Slovnyk* [Surnames of the Right Bank Steppe: Dictionary]. *Onomastyka i apeliatyvy*. Dnipropetrovsk: DNU. Vyp. 22. 340 s. [in Ukrainian].
11. Hrytsak – Hrytsak M.A. (2017) *Materialy do Slovnyka ukrainskykh hovirok Zakarpatskoi oblasti*. Za red. P.Yu. Hrytsenka [Materials for the Dictionary of Ukrainian idioms of the Transcarpathian region]. Kyiv: KMM. Vyp. 1: A–B. 380 s. [in Ukrainian].
12. Hrinchenko – Slovar ukrainskoi movy (1958). Uporiad. z dod. vlasn. m-lu B.D. Hrinchenko; nadr. z vyd. 1907 – 1909 rr. [Dictionary of the Ukrainian language]. Kyiv: Vyd-vo AN URSSR. T. 1–4 [in Ukrainian].
13. Humetska L.L. (1962) Z pryvodu imeni Hostiata v Novhorodskii berestianii hramoti [About the name of the Gostiata in the Novhorod Birch letter]. *Druha respublikanska onomastychna narada: Tezy*. Kyiv: Naukova dumka. S. 165–166 [in Ukrainian].

14. Humetska L.L. (1962) Onomastychnyi formant *-iat-* v ukraïnskii movi [Onomastic formant *-yat-* in the Ukrainian language]. *Slov'ianske movoznavstvo*. Kyiv: Vyd-vo AN URSSR. Vyp. IV. S. 17–32 [in Ukrainian].
15. ESUM – Etymolohichnyi slovnyk ukraïnskoi movy (1982–2012): V 7 t. [Etymological dictionary of the Ukrainian language: In 7 vols.]. Za red. O.S. Melnychuka. Kyiv: Naukova dumka. T. 1–6 [in Ukrainian].
16. Yefymenko I.V. (2018) Rets. na: Haborak M. Prizvyshcha suchasnoi Hutsulshchyny (na materialy Kosivskoho raionu). Etymolohichnyi slovnyk. Ivano-Frankivsk: Misto NV, 2017. 368 s. [Review of: Gaborak M. Surnames of modern Hutsul Region (based on material from the Kosiv district). Etymological dictionary. Ivano-Frankivsk: City of NV, 2017. 368 p.]. *Studii z onomastyky ta etymolohii*. 2017–2018. Vidp. red. V.P. Shulhach. S. 292–297 [in Ukrainian].
17. Zaimov – Zaimov J. (1988) Вългарски imennik [Bulgarian directory]. Sofija: BAN. 311 s. [in Bulgarian].
18. IUM – Istorii ukraïnskoi movy. Fonetyka (1979). Vidp. red. V.V. Nimchuk [History of the Ukrainian language. Phonetics]. Kyiv: Naukova dumka. 367 s. [in Ukrainian].
19. Kazlova R.M. (2003) Slavyanskaya gidranimiya. Praslavyanski fond [Slavic hydronymy. Proto-Slavic Foundation]. Gomel': GGU. 362 s. [in Belarusian].
20. Karpenko O.P. (2003) Hidronimikon Tsentralnoho Polissia [Hydronymicon of Central Polissia]. Kyiv: Kyi. 317 s. [in Ukrainian].
21. Kovalchuk – Reiestr Viiska Zaporozkoho 1649 roku (alfavitnyi pokazhchyk prizvyshch) (2014). Uporiad. k. ist. n. V.F. Kovalchuk [Register of Troops of Zaporizhzhya in 1649 (alphabetical index of surnames)]. Kyiv: Priorytety. 284 s. [in Ukrainian].
22. Moroshkin – Moroshkin M. (1867) Slavyanskiy imenoslov ili sobranie slavyanskikh lichnykh imen v alfavitnom poriadke [Slavic name book or a collection of Slavic personal names in alphabetical order]. Sankt-Peterburg: Tip. Sobstvennoy E.I.V. Kancelarii. 321 s. [in Russian].
23. Novykova – Novykova Yu.M. (2007) Praktychnyi slovozmynno-orfohrafichnyi slovnyk prizvyshch Tsentralnoi ta Skhidnoi Donechchyny [Practical word-change and spelling dictionary of surnames of Central and Eastern Donetsk region]. Donetsk: Veber (Donetska filii). 996 s. [in Ukrainian].
24. Pakhomova S.M. (2012) Pro rol derzhavy u formuvanni ofitsiinykh standartiv identyfikatsii slov'ian [About the role of the state in the formation of official standards for the identification of Slavs]. *Vostochnoukraïnskiy lingvisticheskyy sbornik: Sb. nauchn. trudov*. Otv. red. E.S. Otin. Kiev: Izd. dom D. Burago. Vyp. 14. S. 141–153 [in Ukrainian].
25. Redko Yu.K. (1968) Dovidnyk ukraïnskykh prizvyshch [Directory of Ukrainian surnames]. Kyiv: Radianska shkola. 256 s. [in Ukrainian].
26. Redko Yu. (2007) Slovnyk suchasnykh ukraïnskykh prizvyshch: u 2-kh t. [Dictionary of modern Ukrainian surnames: in 2 vols.]. Lviv: NTSh [in Ukrainian].
27. Sabadosh – Sabadosh I. (2008) Slovnyk zakarpatskoi hovirky sela Sokyrnytsia Khustskoho rayonu [Dictionary of Transcarpathian speech of the village of Sokyrnytsia, Khust district]. Uzhhorod: Lira. 478 s. [in Ukrainian].
28. SRNG – Slovar' russkikh narodnykh govovor (1966–2021). Pod red. F.P. Filina, F.P. Sorokoletova, S.A. Myznikova [Dictionary of Russian folk dialects]. Moskva; Leningrad; Sankt-Peterburg: Nauka. Vyp. 1–52 [in Russian].
29. SSUM – Slovnyk staroukraïnskoi movy XIV–XVI stolit (1978). D.H. Hrynychshyn, L.L. Humetska, I.M. Kernytskyi [Dictionary of the Old Ukrainian language of the 14th – 16th centuries]. Kyiv: Naukova dumka, 1977. T. 1. 632 s. T. 2. 592 s. [in Ukrainian].
30. Tolkachev A.I. (1977) K istorii slovoobrazovaniya form so znachenym subyektivnoy ocenki (kvalitativov) lichnykh sobstvennykh imen grecheskogo proiskhozhdeniya v drevnerusskom yazyke XI–XV vv. II. [On the history of word formation of forms with the meaning of subjective evaluation (qualitatives) of personal proper names of Greek origin in the Old Russian language of the 11th–15th centuries. II.]. *Etimologiya*. 1975. Otv. red. O.N. Trubachev. Moskva: Nauka. S. 98–126 [in Russian].
31. Toporov V.N. (1972) O proiskhozhdenii neskol'kikh russkikh slov (k svyazi s indo-iranskimi istochnikami) [On the Origin of Several Russian Words (Related to Indo-Iranian Sources)]. *Etimologiya*. 1970. Otv. red. O.N. Trubachev. Moskva: Nauka. S. 21–45 [in Russian].
32. Triiniak – Triiniak I.I. (2005) Slovnyk ukraïnskykh imen [Dictionary of Ukrainian names]. Kyiv: «Dovira». 509 s. [in Ukrainian].
33. Tupikov – Tupikov N.M. (1903) Slovar' drevne-russkikh lichnykh sobstvennykh imen [Dictionary of Old Russian personal proper names]. S.-Peterburg: Tipografija N.N. Skorohodova. 857 s. [in Russian].
34. Fasmer M. (1964–1973) Etimologicheskyy slovar' russkogo yazyka. Perv. s nem. i dopoln. O.N. Trubacheva [Etymological dictionary of the Russian language]. Moskva: Progress. T. I–IV [in Russian].
35. Franko I. (1906) Prychynky do ukraïnskoi onomastyky [Addition for Ukrainian onomastics]. *Naukovyi zbirnyk prysviachenyi profesorovi Mykhailovi Hrushevskomu uchenyamy y prykhlynykamy z nahody yoho desiatylitnoi naukovoï pratsi v Halychyni (1894–1904)*. Lviv: drukarnia NTSh. S. 185–218 [in Ukrainian].
36. Cherepanova – Cherepanova E.A. (1984) Narodnaya geograficheskaya terminologiya Chernigovskosumskogo Polesya [Folk geographical terminology of Chernihiv and Sumy Polissya]. Sumy: Izd-vo Sumsk. gos. un-ta. 274 s. [in Russian].
37. Chuchka P.P. (2004) Prizvyshche [Surname]. *Ukraïnska mova. Entsyklopediia*. Vyd. druhe, vypr. i dop.

Red. kol. V.M. Rusanivskiy, O.M. Taranenko, M.P. Ziabliuk ta in. Kyiv: Vyd-vo «Ukrainska entsyklopediia» im. M.P. Bazhana. S. 532–533 [in Ukrainian].

38. Chuchka P.P. (2005) Prizvyshcha zakarpatskykh ukraintsiv: Istoryko-etymolohichnyi slovnyk [Surnames of Transcarpathian Ukrainians: Historical and etymological dictionary]. Lviv: Svit. 702 s. [in Ukrainian].

39. Chuchka P.P. (2011) Slov'ianski osobovi imena ukraintsiv. Istoryko-etymolohichnyi slovnyk [Slavic personal names of Ukrainians. Historical and etymological dictionary]. Uzhhorod: Lira. 429 s. [in Ukrainian].

40. Shulhach V.P. (2015) Narysy z praslov'ianskoi antroponii [Essays on Proto-Slavic anthroponymy]. Kyiv: [b. v.]. Ch. II. 504 s. [in Ukrainian].

41. Shulhach V.P. (2016) Narysy z praslov'ianskoi antroponii [Essays on Proto-Slavic anthroponymy]. Kyiv: [b. v.]. Ch. III. 472 s. [in Ukrainian].

42. Shulhach V.P. (2018) Narysy z praslov'ianskoi antroponii [Essays on Proto-Slavic anthroponymy]. Kyiv: [b. v.]. Ch. V. 440 s. [in Ukrainian].

43. JeSSJa – Etimologicheskij slovar' slavianskikh yazykov: Praslavianskij leksicheskiy fond (1974–2021). Pod red. O.N. Trubacheva, A.F. Zhuravleva, Zh.Zh. Varbot [Etymological Dictionary of Slavic Languages: Proto-Slavic Lexical Fund]. Moskva: Nauka. Vyp. 1–42 [in Russian].

44. Czaplą – Czaplą A. (2011) Nazwy miejscowości historycznej ziemi Lwowskiej. Lublin: Towarzystwo naukowe KUL. 328 s. [in Polish].

45. NMP – Nazwy miejscowe Polski: historia, pochodzenie, zmiany (1996 – 2018). Pod red. K. Rymuta, B. Czopek-Kopciuch. Kraków: Wyd-wo Instytutu języka polskiego PAN. T. I–XV [in Polish].

46. RGN – Russisches geographisches Namenbuch (1962–1981). Begr. von M. Vasmer. Wiesbaden: Otto Harrassowitz. Bd I–X [in German].

47. Rymut K. (2003) Onomastyka prasłowiańska. Zakres i możliwości badawcze. *Kazimierz Rymut. Szkice onomastyczne i historycznojęzykowe*. Kraków: Wyd-wo Instytutu języka polskiego PAN. S. 38–46 [in Polish].

48. Rymut K. (1999–2001) Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny. Kraków: Wyd-wo Instytutu języka polskiego PAN. T. I–II [in Polish].

49. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich (1880–1902). Warszawa: Nakł. F. Sulimierskiego, W. Walewskiego. T. I–XV [in Polish].

50. Słownik staropolskich nazw osobowych (1965–1985). Pod red. W. Taszyckiego. Wrocław: Wyd-wo PAN. T. I–VII [in Polish].

ORIGIN OF TRANSCARPATHIAN ANTHROPONYMS (SUPPLEMENT TO THE HISTORICAL-ETYMOLOGY DICTIONARY OF SURNAMES OF TRANSCARPATHIAN UKRAINIANS BY P.P. CHUCHKA)

Abstract. The article is devoted to the topical problem of the etymological interpretation of surnames in Slavic onomastics, the establishment of their creative foundations, and the disclosure of the internal form of etymons. The object of research is surnames – *Bahanovych, Bulesta, Hotra, Kolcha, Korovych, Kulizha*. Most of these surnames are not explained in the historical and etymological dictionary of surnames of Transcarpathian Ukrainians by P.P. Chuchka. Some surnames are explained without taking into account their counterparts in other areas of Ukraine and in the wider Slavic area, as well as possible phonetic changes in their structure. The surnames *Baganovych, Bulesta, Hotra, Kolcha, Korovych, Kulizha* have been systematically analyzed, and their areal characteristics have been expanded. The formal structure of anthroponyms with unclear bases (*Bulesta, Hotra, Kulizha*) was studied, the motivation of the semantics of their bases was clarified, and the etymology was established. Conclusions: 1) the creative bases of most of the analyzed surnames have a convincing Slavic etymology; 2) the patronymics *Baganovych, Drystovych* are formed from the surnames *Bagan* and *Dryst*; they have no counterparts in the studied region, but are represented in other areas of Ukraine and Slavia both as part of anthroponyms and derived oikonoms; 3) we qualify the patronymic *Korovych* as a derivative of the nickname *Korova* + suffix *-ich*; this is connected with the peculiarities of creating surnames with the patronymic formant *-ich* in Transcarpathia, precisely from anthroponyms with the ending *-a*; 4) the surname *Bulesta* has a more accurate etymology if it is analyzed as a phonetically secondary form of *Bolesta*; 5) author offers alternative etymological interpretations of anthroponymic bases for the surnames *Hotra* and *Kolcha*; they are based on relevant factual material; 6) author reveals the internal form of the surname *Kulizha* taking into account the etymology of the related East Slavic anthroponyms *Kuliga / Kuliga*.

Keywords: anthroponym, internal form, etymology, historical and etymological dictionary of surnames, surname, patronym, Slavic names.

© Вербич С., 2023 р.

Святослав Вербич – доктор філологічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України; sviatoverb@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0003-4671-1898>

Svyatoslav Verbych – Doctor of Philology, Senior Researcher, Head of the Research Department of History of the Ukrainian Language and Onomastics, Institute of the Ukrainian Language, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine; sviatoverb@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0003-4671-1898>